

**Commissie van Toezicht
Arrestantenzorg
Eenheid Rotterdam**

Jaarverslag 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding / samenvatting
2. De commissie (samenstelling, taken & werkwijze)
3. Bevindingen
  - a. Insluiting – binnenkomst arrestant
  - b. Verblijf – huisvesting
  - c. Verblijf – verzorging en bejegening
  - d. Veiligheid, calamiteiten en BHV
  - e. Verblijf in gerechtsgebouwen – rechtbanklocaties Rotterdam en Dordrecht
  - f. Bijzondere aandachtspunten
  - g. Ontvangst, rondleiding, verkregen informatie
4. Aanbevelingen

Bijlagen

1. Overzicht inspectiebezoeken 2018
2. Tabellen – aantal en verblijfsduur (minderjarige) arrestanten 2018

1 Inleiding / samenvatting

In dit jaarverslag brengt de Commissie van Toezicht op de Arrestantenzorg eenheid Rotterdam (de commissie / CTA) verslag uit van haar werkzaamheden en bevindingen over 2018.

De inspecties in 2018 zijn uitgevoerd op een zestal reguliere cellencomplexen, 2 rechtbanklocaties en een 18-tal locaties met uitsluitend ophoudkamers.

De zes reguliere cellencomplexen (hoofdlocatie / politiebureaus) binnen de eenheid Rotterdam zijn bestemd voor de insluiting van arrestanten met overnachting: Doelwater, Zuidplein, Marconiplein, Capelle aan den IJssel, Spijkenisse en Overkampweg Dordrecht. Op al deze bureaus zijn tevens ophoudkamers aanwezig voor kortdurende insluiting voor verhoor.

In 2018 heeft de commissie 74 inspectiebezoeken afgelegd en hebben de commissieleden in totaal 95 arrestanten gesproken (waarvan 17 minderjarig). Gedurende het jaar 2018 werden in de eenheid Rotterdam in totaal 33.972 arrestanten ingesloten (in 2017 betrof het 33.501 arrestanten).

In **bijlage 1** zijn specifieke gegevens m.b.t. de inspectiebezoeken opgenomen.

In **bijlage 2** zijn tabellen opgenomen met aantal en verblijfsduur van (minderjarige) arrestanten.

Algemeen beeld

De kwaliteit van arrestantenzorg valt of staat met een professioneel, goed geëquipeerd team Arrestantentaken (AT). Na een turbulente periode als gevolg van de nasleep van de reorganisatie, onderbezetting en het bouwen aan en inrichten van een nieuw en toekomstbestendig team AT, constateert de commissie een kwaliteitsverbetering van de arrestantenzorg in de eenheid Rotterdam. In het jaarverslag van 2017 rapporteerde de commissie dat de forse investering van de teamchefs AT in werving en selectie, opleiding, training en teambuilding tegen het einde van 2017 reeds op een aantal dossiers tot verbeteringen had geleid. Ook in 2018 zijn nieuwe medewerkers AT geworven, opgeleid en ingestroomd.

De commissie spreekt haar waardering uit voor het feit dat de teamchefs AT ook in 2018 in staat zijn gebleken de focus op het veranderproces vast te houden en de transitie naar het nieuw te vormen team AT met toewijding hebben aangestuurd en begeleid.

De gezamenlijke investeringen en inspanningen van de teamchefs AT, de medewerkers AT en de commissie, hebben in 2018 merkbaar en zichtbaar vruchten afgeworpen. Deze positieve trend lijkt zich gestaag door te zetten.

Evenals in 2017 kan ook in 2018 worden geconcludeerd dat de verzorging en bejegening van arrestanten in de eenheid Rotterdam in zijn algemeenheid goed op orde is. Daarbij past wel de relativerende opmerking dat de commissie slechts met een zeer beperkt aantal arrestanten van het totaal heeft gesproken (95 geïnterviewde arrestanten op een totaal van 33.972 in de eenheid in 2018).

Het in 2017 ingezette (cultuur-)veranderproces heeft duidelijk zijn beslag gekregen in 2018. De teamchefs AT onderstrepen dat sturing op vertrouwen onder AT-personeel van cruciaal belang is om te komen tot kwaliteitsverbetering binnen het team.

Op onderdelen waar de teamchefs AT zelf de regie konden nemen – interne (proces)aspecten – is over bijna de gehele linie merkbaar en zichtbaar een kwaliteitsverbetering gerealiseerd. Het betreft de volgende verbeteringen (gebaseerd op de in jaarverslag van 2017 vermelde aanbevelingen van de commissie):

- De planning en uitvoering van door het team AT georganiseerde BHV-oefeningen in samenwerking met interne en externe partners is ruimschoots gerealiseerd;
- De beschikbaarheid en verstrekking van huisregels in meerdere talen is gerealiseerd;

- De beschikbaarheid en zichtbare aanwezigheid van ontruimingsplannen is (op een enkele uitzondering na) gerealiseerd;
- De beschikbaarheid van BHV-attributen, opgeborgen in een herkenbare BHV-kast is voldoende op orde;
- T.a.v. een veilige en overzichtelijke opslag van medicijnen in een afsluitbare medicijnkast, is een substantiële verbetering gerealiseerd;
- Standaard verstrekking van fouilleringsformulieren meteen na fouillering is grotendeels gerealiseerd;
- T.a.v. het bieden van meer variatie in de voeding: in de loop van 2018 is een nieuwe leverancier voor voeding aangetrokken. Hoewel de reacties op dit aanbod wisselend zijn, lijkt het algemene gevoel dat dit een positieve ontwikkeling is.

Interne (proces)aspecten die in 2018 nog niet voldoende zijn gerealiseerd en derhalve in 2019 verbetering behoeven, betreffen:

- De borging van de resultaten van BHV-oefeningen is nog onvoldoende op orde. De leerpunten uit evaluatieverslagen dienen consequent breed onder het personeel te worden gedeeld en te worden uitgeleerd (zie hoofdstuk 3.d);
- De verplichtingen die voortvloeien uit de rechten van ingeslotenen om (gevraagd of ongevraagd) in de gelegenheid te worden gesteld familie of huisgenoten in te lichten over hun insluiting, zijn nog niet volledig geïnternaliseerd in het team AT (zie hoofdstuk 3.f);
- T.a.v. het aanbieden van lectuur: verstrekking op verzoek verloopt goed, er is echter nog steeds geen sprake van het standaard actief (spontane / ongevraagd) aanbieden van lectuur (zie hoofdstuk 3.c onder 'Bejegening' en hoofdstuk 3.e onder 'specifieke aandachtspunten rechtbank R'dam').

De aspecten waar door de teamchefs AT minder directe invloed op uitgeoefend kon worden, bleven in 2018 wederom duidelijk achter. Het betreft de volgende aspecten (gebaseerd op de in jaarverslag van 2017 vermelde aanbevelingen van de commissie):

- T.a.v. een compleet en actueel overzicht van alle in gebruik zijnde locaties met (uitsluitend) ophoudkamers: een actuele huisvestinglijst met alle operationele ophoudlocaties kan nog steeds niet beschikbaar worden gesteld door de politie / dienst FM (zie hoofdstuk 3.b);
- Locaties met uitsluitend ophoudkamers moeten, ook bij sporadisch gebruik, altijd voldoen aan bepaalde minimum kwaliteitseisen. Hoewel dit wordt erkend en onderschreven door de teamchefs AT, blijkt dit in de praktijk niet altijd uitvoerbaar (zie hoofdstuk 3.b);
- Arrestanten moeten kunnen beschikken over een tijdsaanduiding in de cellen. Het niet kunnen waarnemen van de dag- en nachtcyclus kan bij arrestanten, zo is in de praktijk gebleken, leiden tot desoriëntatie. Daarom heeft de commissie ook in 2018 versterkt ingezet op een voor arrestanten zichtbare tijdsaanduiding in of aan cellen, maar dit heeft nog niet tot een werkbare oplossing geleid (zie hoofdstuk 3.b);
- T.a.v. een meer aanvaardbare verblijfsduur op de rechtbanklocaties: de Nationale Ombudsman (NOM) heeft in haar rapport 'Onaanvaardbaar oponthoud' terecht gewezen op de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen maatregelen te treffen om de maximale ophoudduur van zes uur op rechtbanklocaties te realiseren. Betrokken partners in de keten zijn: Bestuur rechtbank – DV&O (Dienst Vervoer & Ondersteuning) – DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) – Raad voor de Rechtspraak – Openbaar Ministerie – Politie. Op dit proces kan de politie slechts beperkt invloed uitoefenen. Hoewel er initiatieven worden ontplooid om tot een meer aanvaardbare verblijfsduur te komen, is nog geenszins sprake van een structurele oplossing (zie hoofdstuk 3.e).

De lange duur en stroperigheid van laatstgenoemde verbetertrajecten hebben tot teleurstelling en soms enige professionele irritatie van de commissie aanleiding gegeven, hetgeen de commissie ook heeft gedeeld met de teamchefs AT. Voor de commissie is op dit moment de vraag actueel geworden, hoe nu verder te escaleren teneinde op deze aspecten tot een aanvaardbaar resultaat te komen.

In 2018 is door de commissie kritisch gekeken naar het cameratoezicht bij ophoudkamers. Als uitgangspunt geldt dat dit cameratoezicht niet permanent mag plaatsvinden. Inmiddels is de regeling hiervoor in consultatie geweest. Medio 2018 is deze consultatie gesloten en thans is het woord aan de wetgever om in een wettelijke regeling uit te maken wat wel en niet is toegestaan met betrekking tot dit cameratoezicht.

De oproep van de commissie in het jaarverslag van 2017 om verder te komen tot standaardisering van werkwijzen, procedures en voorzieningen, wordt ondanks en dankzij de zichtbare verbeteringen in 2018, het komende jaar blijvend onder de aandacht gebracht van de politieleiding. Continue kwaliteitsaanpak en verbetering is de beste borging voor kwaliteit op de langere termijn.

Op dit moment bestaat de commissie uit 7 leden (inclusief de voorzitter en plv. voorzitter). Gegeven het feit dat in 2021 voor een belangrijk deel van de commissie de toegestane zittingstermijn expireert, is in 2019 gestart met de werving van nieuwe leden.

De voor het CTA-lidmaatschap vereiste kennis en vaardigheden vragen om onderhoud. De commissie stelt zich derhalve ten doel te investeren in vak-ontwikkeling en deskundigheidsbevordering. Naast intervisie en uitwisseling van kennis en vaardigheden met andere commissies, vak-deskundigen en relevante externe organisaties, hebben de commissieleden behoefte aan professionele training. In overleg met het Landelijk Centrum CTA worden de mogelijkheden verkend tot ontwikkeling van een trainingsprogramma voor Commissies van Toezicht Arrestantenzorg.

De commissie is ook in 2018 in gesprek gegaan met de Eenheidsleiding en de Politiechef. In deze gesprekken hebben commissie en politieleiding open van gedachten gewisseld over:

- De erkenning en onderkenning van arrestantenzorg als kerntaak van de Nationale Politie;
- De kwaliteit van arrestantenzorg in het algemeen en de diverse aspecten van arrestantenzorg in het bijzonder;
- De onderschrijving van het belang van de taken en werkzaamheden van de commissie en
- Het belang van de nauwe samenwerking met de teamchefs AT.

2 De commissie

Samenstelling van de commissie

Met ingang van 10 september 2018 bestond de commissie uit 7 leden (inclusief de voorzitter).

De commissie wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris vanuit de politieorganisatie.

Bij de samenstelling van de commissie is rekening gehouden met de benodigde maatschappelijke en bestuurlijke deskundigheid en ervaring van leden. De commissieleden worden benoemd voor de duur van ten hoogste 4 jaren. Zij kunnen één maal worden herbenoemd voor ten hoogste 4 jaren.

De functie van secretaris van de commissie werd in 2018 vervuld door de heer F.H.G. Lenferink, werkzaam als staffunctionaris bij de politie eenheid Rotterdam.

De commissie is samengesteld uit de volgende personen:

De heer M.J. Smit – voorzitter

De heer E. Biesbroek – plv. voorzitter

Mevrouw E.E. van der Eng

Mevrouw J. van de Merwe

Mevrouw N. Tonnon

Mevrouw E. Kaygun

De heer R.J.W.M. van Velzen

Taken van de commissie

De commissie heeft tot taak toezicht te houden op de arrestantenzorg in de politiecellen (complexen) in de eenheid Rotterdam. Dit is inclusief de cellencomplexen binnen de gerechtsgebouwen.

Binnen een aantal commissies werd in 2018 de vraag gesteld of toezicht op de aanhouding van een persoon ook onder de bevoegdheid van de commissie valt. Het Landelijk Centrum CTA heeft hierover een helder standpunt ingenomen en de omvang van de toezichtstaak van de CTA's nader gespecificeerd: *“Een CTA, zo valt op te maken uit de regelgeving, is gericht op het toezicht houden op plaatsen waar een persoon van zijn vrijheid is benomen, en wel op voertuigen en gebouwen. Hier valt de aanhouding niet onder. Dit geldt temeer waar voor de controle van de juistheid van een aanhouding andere wegen zijn: in het strafproces, in klachtbehandeling en in de beoordeling van eventuele geweldsaanwendingen”*.

Jaarlijks brengt de commissie een verslag uit over haar werkzaamheden en bevindingen aan de korpschef van politie. Het verslag wordt door de commissie ook ter kennis gebracht van de politiechef en van de burgemeesters binnen de eenheid. Daarnaast heeft de commissie tot taak gevraagd en ongevraagd aan de korpschef advies uit te brengen en inlichtingen te geven over aangelegenheden betreffende de arrestantenzorg.

Werkwijze van de commissie

Artikel 5 Regeling Toezicht Arrestantenzorg

1.De commissie stelt zich regelmatig en op het door haar te bepalen tijdstip door inspecties op de hoogte van de toestand van de arrestantenzorg teneinde haar taken zo goed mogelijk te kunnen vervullen.

2.De leden van de commissie hebben, op vertoon van een door de korpschef vastgesteld legitimatiebewijs waaruit blijkt dat zij lid zijn van de commissie, te allen tijde toegang tot de door de politie gebruikte locaties en vervoermiddelen voor arrestantenzorg, behalve indien het een plaats betreft waar een ingeslotene in het kader van een politieonderzoek wordt gehoord of waar hij medisch wordt onderzocht.

3.De leden van de commissie zijn, ter uitvoering van hun taken, bevoegd alle ingeslotenen en bezoekers van politiecellen en politiecellencomplexen vragen te stellen.

4. De leden van de commissie worden door de politiechef geïnformeerd over de veiligheidsvoorschriften en dienen de op grond daarvan gegeven aanwijzingen door ambtenaren van politie en het personeel, bedoeld in artikel 23, tweede lid, van het Besluit beheer politie, terstond op te volgen.
5. De politiechef brengt alle voor de uitoefening van de taken van de commissie van belang zijnde beleidsvoorschriften en uitvoeringsregels, feiten en omstandigheden, ter kennis van de commissie.
6. Leden van de commissie zijn tot geheimhouding verplicht van al hetgeen hen in de uitoefening van hun taken ter kennis komt behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hen tot bekendmaking verplicht of uit de tenuitvoerlegging van hun taken de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.
7. Van de bevindingen tijdens een inspectie wordt ten behoeve van de voor de arrestantenzorg direct verantwoordelijke leidinggevende een verslag gemaakt. De politiechef ontvangt een afschrift van dit verslag.

3 Bevindingen

a. Insluiting – binnenkomst arrestant

I INSLUITING/ BINNENKOMST ARRESTANT		CELLEN			
		Aantal Controles		34	
OK	95%				
Niet OK	1%				
nvt	0%				
Niet gecontroleerd	3%				

I INSLUITING BINNENKOMST ARRESTANT		OK	niet OK	nvt	Niet GC		
a. Informatie over ingeslotene							
1. Login-gegevens BVH correct		32	94%	0	0%	2	6%
b. Fouilleren							
1. Registratie ingenomen zaken		32	94%	0	0%	2	6%
2. Deugdelijk opgeborgen		94	92%	3	3%	5	5%
3. Tekenen door ingeslotene		33	97%	0	0%	1	3%
c. Informatie ten behoeve van ingeslotene							
1. Huisregels in voldoende talen beschikbaar		32	94%	0	0%	2	6%
2. Huisregels uitgereikt		29	85%	3	9%	2	6%
		68	100%	0	0%	0	0%
		34	100%	0	0%	0	0%
		34	100%	0	0%	0	0%

Informatie over ingeslotene

Tijdens de inspecties in 2018 is gebleken dat de 'login' gegevens in het bedrijfsprocessensysteem van de politie Rotterdam (BVH) en de dossiervorming gedurende het verblijf van arrestanten, op alle hoofdlocaties / cellencomplexen, evenals in 2017, prima op orde is.

Fouilleren

Het registreren, opbergen en het laten tekenen door arrestanten, bleek in 2018 op alle hoofdlocaties / cellencomplexen doorgaans op orde.

In een beperkt aantal gevallen heeft de commissie vastgesteld dat geen fouilleringsformulieren aan arrestanten waren uitgereikt, dan wel dat fouilleringszakken niet consequent werden ondertekend. De teamchefs AT hebben deze signalen goed opgepakt door consequent te sturen op verbetering, onder meer door de te volgen fouilleringsprocedure wekelijks onder de aandacht te brengen in het werkoverleg van het AT-personeel.

Huisregels

In 2017 behoeft dit punt op enkele locaties nog verbetering. De commissie heeft destijds aangedrongen op standaardisering van het uitreiken van huisregels in meerdere talen op alle hoofdlocaties; deze huisregels zijn immers beschikbaar op het Intranet van de politie.

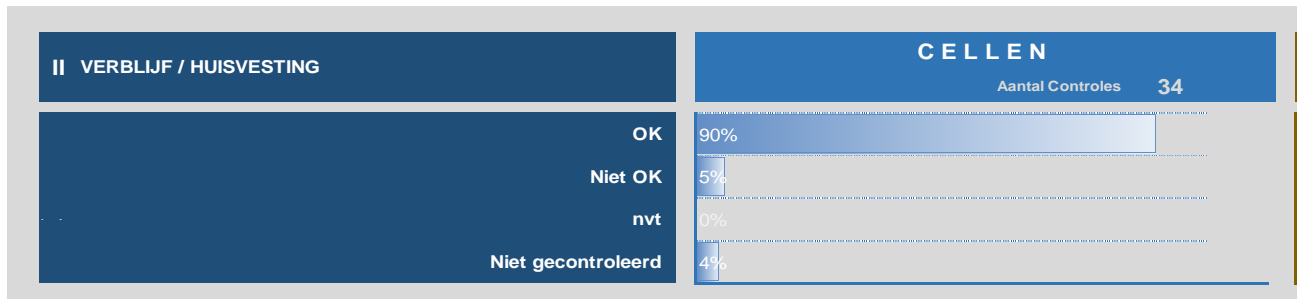
In 2018 hebben de teamchefs AT op dit punt een merkbare verbetering gerealiseerd. Het uitreiken van huisregels en de beschikbaarheid van huisregels in meerdere talen lijkt nu gestandaardiseerd en is in de eenheid prima op orde.

b. Verblijf – huisvesting

Locaties met uitsluitend ophoudkamers

- Een compleet en actueel overzicht van alle in gebruik zijnde locaties met (uitsluitend) ophoudkamers (huisvestinglijst) kan nog steeds niet beschikbaar worden gesteld door de politie (dienst FM). Actualisering van deze lijst vindt tot op heden uitsluitend plaats op basis van inspecties door de commissie zelf.
- De teamchefs AT erkennen en onderschrijven dat locaties met uitsluitend ophoudkamers, ook bij sporadisch gebruik, altijd moeten voldoen aan bepaalde minimum kwaliteitseisen. Dit blijkt in de praktijk echter niet altijd uitvoerbaar. Wel worden eventuele door de commissie geconstateerde gebreken conform de afspraak met de eenheidsleiding, door de teamchefs AT geadresseerd aan de locatieverantwoordelijke leidinggevenden en in CC aan de Politiechef. Immers, de verantwoordelijkheid voor de zorg en bejegening van ingeslotenen op locaties met uitsluitend ophoudkamers, ligt bij de teamchef van betreffend basisteam (cf. het Landelijk Reglement Arrestantenzorg) en niet bij de teamchefs Arrestantentaken. Hoewel deze routing gedurende 2018 consequent is gevolgd, hebben de teamchefs AT nog onvoldoende terugkoppeling ontvangen van de teamchefs van basisteams.
- Locaties waar de zorg voor en veiligheid van arrestanten niet geborgd kan worden, mogen naar het oordeel van de commissie niet gebruikt worden voor het insluiten of ophouden van arrestanten. De commissie blijft de arrestantenzorg op deze locaties derhalve kritisch volgen. Eind 2018 heeft de commissie er bij de teamchefs AT op aangedrongen een overzicht te genereren van de gebruiksfrequentie van ophoudkamers, om zodoende een actueel zicht te krijgen op de actief in gebruik zijnde locaties met ophoudkamers. De commissie is nog in afwachting van de resultaten van deze analyse.
- In 2018 heeft de commissie in totaal 28 inspecties uitgevoerd op (18) locaties met uitsluitend ophoudkamers. Algemeen beeld is dat deze locaties slechts (zeer) sporadisch worden gebruikt voor een kortdurend verblijf (van enkele uren tot maximaal 6 uur) van arrestanten. Op deze locaties worden arrestanten opgehouden op grond van artikel 8 WVV (rijden onder invloed / ademanalyse), ID controle of een kortstondig verblijf voor de afhandeling van VVC-zaken (veel voorkomende criminaliteit). Alle overige arrestanten (andere zaken en/of langduriger verblijf) worden terstond overgebracht naar het dichtstbijzijnde cellencomplex (hoofdlocatie), die voorzien zijn van alle daarvoor benodigde faciliteiten en zorg.
- De commissie uit haar zorgen over de tijdens inspecties aangetroffen gebreken t.a.v. de veiligheid en bedrijfshulpverlening (BHV). Op in ieder geval een zestal locaties met ophoudkamers bleek geen bedrijfsnoodplan aanwezig, BHV-oefeningen werden niet gehouden en geëvalueerd of dit was onbekend, en/of er was geen BHV'er op locatie aanwezig. Het betrof de locaties: Schiedam, Boezemsingel (R'dam), Hellevoetsluis, Prins Frederik Hendrikstraat (R'dam), Oud-Beijerland en Ridderkerk.
- Tijdens een drietal inspecties op locatie Schiedam constateerde de commissie dat er geen opbergruimte voor de fouillering beschikbaar was en dat er geen mogelijkheid is voor opslag en verstrekking van medicijnen.
- Op de locaties Ridderkerk, Prins Frederik Hendrikstraat (R'dam) en Hoogvliet (R'dam) bleek tijdens inspecties dat (controle op) het doorspoelen van de oogdouches niet op orde was.
- Op een drietal locaties (R'dam CS, Schiedam en Middelharnis) bleek het cameratoezicht niet op orde (niet werkende camera's).
- Volledigheidshalve merkt de commissie op dat het politiepersoneel op deze locaties tijdens de inspecties telkens aangeeft, dat indien onvoldoende faciliteiten aanwezig zijn voor arrestanten, of indien niet de noodzakelijke zorg (b.v. medisch) geboden kan worden aan arrestanten, deze direct of zo spoedig mogelijk worden overgebracht naar een hoofdlocatie c.q. cellencomplex. Op zich is deze handelwijze begrijpelijk, maar biedt naar het oordeel van de commissie onvoldoende garantie voor het waarborgen van de zorg voor en veiligheid en gezondheid van arrestanten tijdens hun (kortdurende) verblijf op deze locaties.

Cellencomplexen

II VERBLIJF / HUISVESTING		OK		niet OK		nvt		Niet GC	
a. Cellen/ophoudkamers		208	87%	23	10%		0%	7	3%
1. Werking intercom		33	97%	0	0%	0	0%	1	3%
2. Temperatuur		33	97%	0	0%	0	0%	1	3%
3. Ventilatie		32	94%	1	3%	0	0%	1	3%
4. Verlichting		33	97%	0	0%	0	0%	1	3%
5. Schoon		32	94%	1	3%	0	0%	1	3%
6. Veilig		32	94%	1	3%	0	0%	1	3%
7. Dag/Nacht		13	38%	20	59%	0	0%	1	3%
b. Gangen		66	97%		0%		0%	2	3%
1. Schoon		33	97%	0	0%	0	0%	1	3%
2. Geen rondslingerende zaken		33	97%	0	0%	0	0%	1	3%
c. Douches/ toilet		125	92%	1	1%		0%	10	7%
1. Werkend		33	97%	0	0%	0	0%	1	3%
2. Schoon		33	97%	0	0%	0	0%	1	3%
3. Veilig		30	88%	0	0%	0	0%	4	12%
4. Douche doorspoelenregistraties		29	85%	1	3%	0	0%	4	12%
5. Oogdouchesregistraties		0		0		0		0	

Werking intercom

Prima op orde op alle locaties. Op locatie Doelwater werd gedurende twee weken groot onderhoud gepleegd aan de intercoms, waardoor een deel van de cellen (o.a. de observatiecellen) niet beschikbaar was. Andere politiebureaus werden ingeschakeld om waar nodig arrestanten onder observatie te plaatsen.

Temperatuur / ventilatie

De commissie heeft tijdens haar inspecties geconstateerd dat de temperatuur in de cellencomplexen doorgaans goed geregeld en onder controle is.

Schone cellen en ophoudkamers

De hoofdlocaties / cellencomplexen zien er over het algemeen schoon en goed onderhouden uit. In slechts een enkel geval was sprake van bekladde muren en deuren. Hardnekkiger bleken de vochtproblemen op locatie Capelle aan den IJssel die zich maart 2018 openbaarden. Vloer en muren waren zichtbaar aangetast door vocht en schimmel. Het pand moest zelfs twee keer worden gesloten om het vochtprobleem te kunnen verhelpen. Arrestanten werden op die dagen ondergebracht op locatie Doelwater. Buiten het cellencomplex werden zes putten geslagen om het grondwater te meten. Putjes in het cellencomplex werden gedicht. Er zijn dakluiken en roosters in het cellencomplex geplaatst en schilder- en stukadoorwerkzaamheden verricht. Uiteindelijk is de situatie naar tevredenheid verholpen.

Veiligheid

De veiligheid in de cellencomplexen bleek tijdens de inspecties prima op orde.

Dag- en nachtritme arrestanten / tijdsaanduiding in cellen

Het is evident dat het welzijn van arrestanten gebaat is bij het kunnen waarnemen van de dag- en nachtcyclus. Arrestanten hebben tijdens de inspecties op alle hoofdlocaties (m.u.v. Zuidplein) meermaals expliciet aangegeven hieraan behoefte te hebben. De commissie heeft derhalve in 2018 versterkt ingezet op een voor arrestanten zichtbare tijdsaanduiding in of aan cellen. Dit heeft ertoe geleid dat in november 2018 door de teamchefs AT een experiment in gang is gezet waarbij de mogelijkheid wordt getest tot plaatsing van een klokje aan de binnen- of buitenkant van cellen (in eerste instantie beperkt tot de locaties Spijkenisse en Capelle aan den IJssel). In 2018 heeft dit nog niet tot een oplossing geleid. Mocht dit experiment niet tot de gewenste resultaten leiden, zal op landelijk niveau een duurzame oplossing gevonden moeten worden, hetgeen weer de nodige extra tijd in beslag zal nemen.

Gangen

Op alle locaties bleken de gangen tijdens de inspecties schoon, goed toegankelijk en opgeruimd.

Douches / toilet

- Douches en toiletten bleken tijdens de inspecties op alle locaties schoon en veilig.
- Het doorspoelen van oogdouches is doorgaans prima op orde.

c. Verblijf – verzorging en bejegening

III VERBLIJF / VERZORGING EN BEJEGENING	CELLEN	
	Aantal Controles	34
OK	93%	
Niet OK	1%	
nvt	0%	
Niet gecontroleerd	6%	

III VERBLIJF / VERZORGING EN BEJEGENING	OK		niet OK		nvt		Niet GC	
a. Voeding	94	92%	2	2%		0%	6	6%
1. Aangeboden/ verstrekt	33	97%	1	3%	0	0%	0	0%
2. Opslag/ houdbaarheids datum	29	85%	0	0%	0	0%	5	15%
3. Aanbod	32	94%	1	3%	0	0%	1	3%
b. Luchten / Ontspanning	132	97%		0%		0%	4	3%
1. 2x daags luchten aangeboden	32	94%	0	0%	0	0%	2	6%
2. Luchtplaats schoon	33	97%	0	0%	0	0%	1	3%
3. Lectuur	34	100%	0	0%	0	0%	0	0%
4. Rook-gelegenheid	33	97%	0	0%	0	0%	1	3%
c. Hygiëne	125	92%		0%		0%	11	8%
1. Keuken schoon	31	91%	0	0%	0	0%	3	9%
2. Schone dekens/ lakens	32	94%	0	0%	0	0%	2	6%
3. Opslag was gescheiden (vuil/schoon)	32	94%	0	0%	0	0%	2	6%
4. Producten hygiëne op voorraad	30	88%	0	0%	0	0%	4	12%
d. Medische verzorging	154	91%	2	1%		0%	14	8%
1. Voldoende mogelijkheden behandeling/ond	31	91%	0	0%	0	0%	3	9%
2. Procedure inschakelen arts (GGD/GGZ)	31	91%	0	0%	0	0%	3	9%
3. Bewaren/ verstrekking van medicijnen	32	94%	1	3%	0	0%	1	3%
4. Uitvoering van controles op advies vd arts	32	94%	0	0%	0	0%	2	6%
5. Verbanddozen	28	82%	1	3%	0	0%	5	15%
e Bejegening	33	97%	1	3%		0%		0%
1. Algemene indruk bejegening	33	97%	1	3%	0	0%	0	0%

Algemeen

De commissie heeft tijdens haar inspecties in 2018 kunnen constateren dat de arrestantenzorg t.a.v. de voeding, het luchten, de hygiëne, medische verzorging en bejegening over het algemeen prima op orde is.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Medische verzorging

De verstrekking en opslag van medicatie in speciaal daarvoor bestemde medicijnkasten is in 2018 goed georganiseerd: de opslag van medicatie verloopt geordend (correspondeert met betreffende cel / arrestant), is veilig (opslag in afsluitbare kasten of lockers) en de samenwerking met de FARR-arts verloopt goed (het voorschrijven en samenstellen van de medicatie is belegd bij de arts).

De bestelling van een medicijnkast op de locaties Doelwater en Capelle aan den IJssel, liep begin 2018 enige vertraging op, maar werd in maart alsnog geleverd. Tijdens een inspectie op locatie Doelwater in mei, bleek één van de twee verbanddozen materiaal te bevatten dat over de datum was. Dit is daarna spoedig opgelost.

In de loop van 2018 is waar nodig de procesbeschrijving van medicatieverstrekking aangescherpt ten behoeve van arrestantenverzorgers.

Voeding

In de loop van 2018 is na het doorlopen van een aanbestedingsprocedure, een nieuwe leverancier voor voeding aangetrokken. De keuze voor de nieuwe leverancier en bijbehorend voedingspakket is weloverwogen genomen. Op een aantal locaties wordt het nieuwe voedingspakket positief en op andere locaties minder positief ontvangen. Alle bevindingen en ervaringen m.b.t. het nieuwe voedingspakket worden door het team AT geïnventariseerd. Mogelijk leidt dit in de loop van 2019 tot enige aanpassing in het voedingsaanbod.

Bejegening (algemene indruk)

De commissie concludeert n.a.v. de uitgevoerde inspecties in 2018, dat de bejegening van arrestanten in de eenheid Rotterdam evenals in 2017 over het algemeen prima op orde is. Onder leiding van de teamchefs AT wordt consequent gestreefd naar goed gastheerschap. Er wordt door arrestantenverzorgers doorgaans respectvol met en over arrestanten gesproken en indien daartoe de gelegenheid is, biedt men extra zorg in de vorm van b.v. kleding, dekens of extra luchtmomenten.

In de inleiding is reeds opgemerkt dat verstrekking van lectuur op verzoek van een arrestant of ingeslotene goed verloopt. Echter, er is nog niet altijd sprake van het actief (ongevraagd / spontaan) aanbieden van lectuur. De commissie is van opvatting dat dit gestandaardiseerd zou kunnen en moeten worden. Dit is in de eerste plaats in het belang van het welbevinden van ingesloten arrestanten, is goed voor het contact tussen arrestantenverzorgers en arrestanten (past ook bij de respectvolle wijze waarop arrestantenverzorgers omgaan met arrestanten) en kan bovendien de sfeer en rust in een cellengang bevorderen (zie ook hoofdstuk 3.e onder 'specifieke aandachtspunten rechtbank R'dam').

Insluiting van verwarde personen (zonder strafrechtelijke titel) met een psychische aandoening

- Op een aantal locaties in de eenheid (Doelwater, Marconiplein en met name Capelle aan den IJssel) is door arrestantenverzorgers en commissieleden geconstateerd dat er nog steeds verwarde personen zonder strafrechtelijke titel worden aangeleverd en ingesloten, ondanks de in 2017 geïntroduceerde nieuwe werkwijze (pilot 'Meldpunt GGZ'). Als één van de oorzaken wordt het tekort aan bedden in de GGZ genoemd. AT-personeel op locatie Capelle aan den IJssel geeft aan dat de relatief grote toename van deze patiënten op die locatie problematisch is en mede veroorzaakt wordt door de aanwezigheid van de nabijgelegen GGZ-instelling 'BAVO'. De teamchefs AT herkennen dit beeld, maar geven eveneens aan dat de situatie enigszins lijkt te verbeteren. Op initiatief van arrestantenverzorgers op locatie Capelle, wordt in het eerste kwartaal van 2019 een training 'omgaan met verwarde personen' voor alle medewerkers georganiseerd.

- De commissie is van oordeel dat het vervoer van verwarde personen (zonder strafrechtelijke titel) door de politie, evenals het verblijf van deze categorie patiënten op een politiebureau volstrekt ongewenst is. Uiteraard heeft de commissie er begrip voor dat indien dergelijke patiënten in de knel komen, de politie in incidentele gevallen als tijdelijk vangnet fungeert. Ter gelegenheid van de commissievergadering van 3 september 2018 heeft de Politiechef aangegeven dat de politie meer druk uitoefent op zorginstellingen en bestuur om de opvang van deze doelgroep ook daadwerkelijk goed te organiseren. Zolang dit nog niet is gerealiseerd, kan de opvang van deze doelgroep in politiecellen niet geheel worden uitgesloten, juist vanwege de hulpverleningstaak van de politie. De Politiechef is voorstander van een specifieke opvangruimte voor verwarde personen, b.v. volgens Haags model, waar deze mensen meteen bij de zorg (specifieke ruimte of instelling) worden ondergebracht. De mogelijkheden daartoe worden nog verkend.
- De commissie, teamchefs AT en de eenheidsleiding blijven de ontwikkelingen op dit dossier nauwgezet en kritisch volgen.

Bejegeningen en verblijfsduur minderjarigen

- De eenheid Rotterdam houdt jaarlijks gegevens bij van het aantal en de verblijfsduur van (minderjarige) arrestanten (zie **bijlage 2**). Het totaal aantal ingesloten minderjarigen is in 2018 t.o.v. 2017 afgenomen (in de leeftijdscategorie van 12 – 17 jaar gedaald van 3.561 naar 3.332 ingeslotenen). Ook het percentage minderjarige arrestanten van het totaal aantal ingeslotenen, is in 2018 t.o.v. 2017 gedaald (van 10,6% naar 9,8%).
- De gemiddelde verblijfsduur van minderjarige arrestanten is in 2018 t.o.v. 2017 eveneens gedaald: Voor 12-minners van 4,5 uur naar 4,3 uur en voor de leeftijdscategorie 12 – 17 jaar van 17,7 uur naar 13,8 uur.
- Positieve ontwikkeling is dat minderjarige arrestanten steeds vaker in de gelegenheid worden gesteld de nachtelijke uren op het huisadres door te brengen (nachtelijk verblijf van minderjarige arrestanten in een cellencomplex wordt dan gehanteerd als ‘ultimum remedium’).
- Opvallend is dat op de locatie Spijkenisse het gehele jaar door werd aangegeven dat er meer minderjarige arrestanten werden ingesloten dan op de overige locaties. Op basis van data die beschikbaar zijn gesteld door de afdeling Controlling van de eenheid Rotterdam, wordt dit beeld niet met cijfers onderbouwd. Zo blijkt onder meer dat op de locaties Capelle aan den IJssel en Rotterdam-Zuidplein in 2018 meer minderjarige arrestanten werden ingesloten dan op locatie Spijkenisse.

d. Veiligheid, calamiteiten en BHV

IV VEILIGHEID / CALAMITEITEN EN BHV		CELLEN	
		Aantal Controles	34
OK	88%		
Niet OK	4%		
nvt	1%		
Niet gecontroleerd	7%		

IV VEILIGHEID / CALIMITEITEN EN BHV		OK		niet OK		nvt		Niet GC	
a. Bedrijfsnoodplan									
1. Aanwezig, actueel, bekend									
82	80%	11	11%		0%	9	9%		
2. Ontruimings-oefening recent									
32	94%	1	3%	0	0%	1	3%		
3. Evaluatie									
30	88%	3	9%	0	0%	1	3%		
b. Bedrijfshulpverlening									
1. BHV'er aanwezig									
20	59%	7	21%	0	0%	7	21%		
2. BHV'er aanwezig									
31	91%	2	6%	0	0%	1	3%		
c. Blusmiddelen									
1. Beschikbaar									
31	91%	2	6%	0	0%	1	3%		
2. Periodieke Controle/ Onderhoud									
58	85%	3	4%		0%	7	10%		
d. Ontsluiting cellen/ ophoudkamers, routes									
1. Bekend met werking/ mog.									
32	94%	0	0%	0	0%	2	6%		
2. Duidelijke vluchtroute									
26	76%	3	9%	0	0%	5	15%		
3. Uitgangen vrij									
98	96%		0%		0%	4	4%		
e Toepassen bijz. observatie									
1. Besluitvorming HOvJ									
33	97%	0	0%	0	0%	1	3%		
2. Aanzeggen gebruik observatie camera									
32	94%	0	0%	0	0%	2	6%		
3. Feitelijke observaties									
33	97%	0	0%	0	0%	1	3%		
f. Afleggen wapens (vuurwapen/ pepperspray)									
1. Voorzieningen									
88	86%	2	2%	3	3%	9	9%		
2. Procedure bekendheid en uitvoering									
30	88%	0	0%	1	3%	3	9%		
30	88%	0	0%	1	3%	3	9%		
28	82%	2	6%	1	3%	3	9%		
64	94%		0%		0%	4	6%		
32	94%	0	0%	0	0%	2	6%		
32	94%	0	0%	0	0%	2	6%		

Bedrijfsnoodplan en Bedrijfshulpverlening (BHV)

- De commissie spreekt haar waardering uit voor de in 2018 gerealiseerde verbeteringen in de BHV-organisatie. In januari 2018 hebben de teamchefs AT een planning van BHV- c.q. ontruimingsoefeningen voor 2018 aangeboden aan de commissie. Deze planning behelst dat op alle hoofdlocaties, naast maandelijks georganiseerde table-top oefeningen, minimaal één keer per jaar een op de praktijk georiënteerde BVH- / ontruimingsoefening wordt gehouden. Elke hoofdlocatie beschikt over een BHV-coördinator die verantwoordelijk is voor de planning, voorbereiding, uitvoering en evaluatie van deze oefeningen.

- De commissie constateert dat de uitvoering van de jaarplanning bijna volledig is gerealiseerd. Alleen op locatie Spijkenisse is geen (grootschalige) praktijkgerichte BHV-oefening gehouden. De commissie merkt hierbij op dat het soms voorkomt dat een reeds geplande oefening moet worden afgelast (vanwege een te krappe bezetting of tijdelijke uitval van personeel). In die situaties probeert de BHV-coördinator van betreffende locatie zo snel mogelijk een nieuwe datum te plannen.
- In 2018 heeft de commissie 8 praktijkgerichte BHV-oefeningen bijgewoond: 2 oefeningen op de locaties Marconiplein, Capelle en Overkampweg Dordrecht, en 1 oefening op de locaties Doelwater en Zuidplein. De commissie was over het algemeen onder de indruk van de professionaliteit waarmee de oefeningen werden voorbereid, uitgevoerd en (direct na de oefening) werden geëvalueerd. Waar nodig werden vooraf draaiboeken opgesteld (en ook aan de commissie beschikbaar gesteld). Tijdens en na de oefening (evaluatie) werd expliciet aandacht geschonken aan communicatietechnieken en verdeling van rollen en verantwoordelijkheden. De betrokkenheid van het personeel bij de oefeningen was groot: de casuïstiek werd serieus opgepakt en men heeft de oefeningen als zinvol en leerzaam ervaren. Met name de grootschalige oefeningen op de locaties Overkampweg Dordrecht en Doelwater maakten indruk op de commissie. Tijdens deze oefeningen werden externe partners ingeschakeld (brandweer, ambulance en/of FARR-arts) en andere politiediensten (bv. Noodhulp of Arrestatieteam). Tevens werden figuranten ingezet (o.a. studenten van het ROC Zadkine), waardoor het realistisch gehalte van de oefeningen werd versterkt. De op de praktijk gerichte casuïstiek was divers: brand in een cel met en zonder ernstig gewonde arrestanten, volledige ontruiming van het pand en gebruik vluchtroutes / brand in de controlepost / aantreffen bewusteloze arrestant in een cel / arrestant onwel tijdens gesprek met zijn advocaat. Tevens heeft een FARR-arts voorlichting gegeven over het handelingskader bij aantreffen besmettelijke ziekten en is een interactieve 'medi-quiz' georganiseerd. Ook is geoefend met de zogenaamde 'schildprocedure' met ondersteuning van het AT (Arrestatieteam).
- Het is de commissie tijdens haar inspecties in 2018 gebleken dat op alle hoofdlocaties actuele bedrijfsnoodplannen aanwezig waren. Slechts een enkele keer bleek dit plan te ontbreken (op locatie Zuidplein); deze omissie is kort daarna hersteld.
- In een beperkt aantal gevallen waren arrestantenverzorgers niet bekend met de meest recent gehouden BHV-oefening (dit bleek tijdens een inspectie op de locaties Doelwater, Zuidplein en Overkampweg Dordrecht).
- Gedurende het jaar 2018 heeft de commissie tijdens een 7-tal inspecties moeten constateren dat er geen evaluatieverslag van de meest recent gehouden BHV-oefening beschikbaar was, dan wel dat arrestantenverzorgers geen weet hadden van een dergelijk verslag of dat verslag niet konden traceren. Soms verwijst men dan naar de BHV-coördinator van betreffende locatie. De commissie dringt er bij de teamchefs AT op aan zorg te dragen voor een betere borging van de resultaten van BHV-oefeningen. Cruciaal in dit verband is dat de evaluatiepunten uit deze oefeningen onder alle personeelsleden van het team AT worden gedeeld en uitgeleerd en dat het personeel – in ieder geval op hoofdlijnen – op de hoogte is van recent gehouden BHV-oefeningen en de evaluatie daarvan.
- Tijdens een tweetal inspecties op locatie Spijkenisse, heeft de commissie geconstateerd dat er geen BHV'er aanwezig was.
- Gedurende de laatste inspectieronde van 2018 (november) heeft de commissie vastgesteld dat de BHV-organisatie op alle cellencomplexen en op alle hierboven vermelde punten weer prima op orde was.
- Ter gelegenheid van een inspectie op locatie Capelle in oktober 2018, werd door arrestantenverzorgers de zogenaamde calamiteitenbox getoond aan de commissie. Deze box bevindt zich in de centrale post en bevat een aantal attributen die de veiligheid van arrestantenverzorgers ten goede komt: vochtwerende overalls, latex hand-schoenen, mondkapjes en schoenhoesjes die van pas komen bij het aantreffen van bloed, urine en/of ontlasting in een cel. Later bleek dat ook in de centrale post op locatie Spijkenisse een calamiteitenbox was geplaatst. Naar het oordeel van de commissie een prima initiatief en wellicht is het mogelijk om alle cellencomplexen te voorzien van een calamiteitenbox.

Blusmiddelen

Ten aanzien van de beschikbaarheid en periodieke controle en onderhoud van blusmiddelen, concludeert de commissie dat de arrestantenzorg in de eenheid over het algemeen op orde is. Op de locaties Zuidplein, Marconiplein en Spijkenisse heeft de commissie een enkele keer geconstateerd dat er geen tijdige periodieke controle van de blusmiddelen had plaatsgevonden. De teamchefs AT hebben hier goed op geacteerd.

Ontsluiting cellen / ophoudkamers en vluchtroutes

Ten aanzien van de ontsluiting van cellen en ophoudkamers, en duidelijkheid omtrent de aangegeven vluchtroutes, concludeert de commissie dat de arrestantenzorg in eenheid keurig op orde is.

Cameraobservatie (besluitvorming HOVJ / gebruik observatiecamera's)

Tijdens een aantal inspecties heeft de commissie vastgesteld dat feitelijke observatie met camera's niet goed mogelijk was, hetzij vanwege een onvolledige dekking of bereik van de camera, hetzij vanwege een niet goed functionerende of defecte camera.

- Tijdens een inspectie op locatie Marconiplein in januari bleek dat er geen sprake was van voortdurend toezicht op een arrestant in een observatiecel (in verband met een vermeend capaciteitsgebrek).
- Tijdens een inspectie op locatie Spijkenisse in augustus bleek dat de camera voor de luchtplaats niet volledig dekkend was (dode hoek) en dat men dit als onveilig ervaart. De teamchefs AT hebben dit op verzoek van de commissie gecheckt en later aan de commissie teruggekoppeld dat op deze locatie alle camera's worden vervangen in 2018, inclusief de niet juist geplaatste camera's.
- De commissie heeft op de locatie Capelle aan den IJssel drie keer vastgesteld dat de camera van de observatiecel niet goed geplaatst is en derhalve onvoldoende bereik heeft (dekkingsgraad van slechts 75%). De teamchefs AT hebben aangegeven dat zolang deze situatie niet is hersteld, arrestanten die naar deze locatie worden gebracht en in een observatiecel zouden moeten worden geplaatst, overgebracht worden naar een ander politiebureau. De teamchefs hebben toegezegd dat alle camera's worden vervangen, inclusief deze specifieke camera.

Afleggen van wapens (vuurwapens / pepperspray)

De commissie concludeert dat de bekendheid met en de uitvoering van de procedure omtrent het afleggen van wapens over het algemeen prima op orde is in de eenheid.

e. Verblijf in gerechtsgebouwen

Rechtbanklocaties Rotterdam en Dordrecht

De ophoudkamers in gerechtsgebouwen zijn naar hun aard bedoeld voor kort verblijf (voorafgaand en na de zitting). Voor een langer verblijf ontbreken de daarvoor noodzakelijke faciliteiten die van belang zijn voor het welzijn en welbevinden van arrestanten.

Ook in 2019 blijft de commissie, samen met de teamchefs AT, in gesprek met het bestuur van de rechtbank. Doel is de onderlinge samenwerking te versterken en de kwaliteit van arrestantenzorg op rechtbanklocaties op een hoger niveau te brengen. Verbeteringen of aanpassingen m.b.t. de huisvesting of gebouw-technische staat van rechtbanken die het welzijn van ingeslotenen ten goede komen, maar ook maatregelen ter bevordering van een aanvaardbare verblijfsduur van ingeslotenen op rechtbank-locaties, kunnen niet worden gerealiseerd zonder het bestuur van rechtbanken.

T.a.v. rechtbank Rotterdam

In haar jaarverslag van 2017 merkte de commissie reeds op dat het in dat jaar ingezette veranderproces, medio dat jaar reeds tot enige verbeteringen had geleid. Terugkijkend op het jaar 2018 concludeert de commissie dat deze positieve trend zich heeft doorgezet, ook op de rechtbanklocatie Rotterdam. Dat blijkt onder meer uit de volgende bevindingen van de commissie n.a.v. de inspecties in 2018:

- De AT-medewerkers geven tijdens de inspecties aan dat de (werk)sfeer merkbaar is verbeterd. Ook bij extra drukte en/of een krappe bezetting is men in staat rust te creëren. De bejegening van arrestanten (voor en na de rechtszitting) is prima.
- Tijdens de inspecties was de ontvangst vriendelijk en gastvrij. De rondleidingen door het rechtbankgebouw waren goed verzorgd.
- Goed voor het collectief in het team AT, zijn de korte lijnen tussen medewerkers en leidinggevenden.
- Er is voldoende ruimte voor opleidingen.
- Voldoende ruimte voor BHV- / ontruimingsoefeningen. Alle lof van de commissie voor de voorbereiding en uitvoering van de in juni gehouden BHV-oefening op deze locatie. Succesfactoren van de oefening: voortreffelijke voorbereiding en samenwerking met de rechtbank, prima coördinatie en duidelijke verdeling van rollen en verantwoordelijkheden, een grote opkomst met uitstekende inzet en participatie van alle aanwezigen.
- Er zijn koffie- en theevoorzieningen.
- Het verstrekken en bewaren van medicijnen in een medicijnkast is gerealiseerd.
- Huisregels zijn in meerdere talen beschikbaar en geplaatst in een overzichtelijke kast.
- De deuren van de ophoudkamers zijn voorzien van kleine doorkijkgaatjes die slechts een beperkt zicht geven in de ophoudkamer. Vooralsnog zal de rechtbank geen luikjes aanbrengen in deze deuren (i.v.m. de relatief hoge kosten). Wel zijn op initiatief van het team AT in het laatste kwartaal van 2018 naambordjes besteld, die op de deuren kunnen worden bevestigd (vermelding van naam, m/v, meerder- of minderjarig).
- Arrestantenverzorgers hebben op eigen initiatief extra rondes georganiseerd voor het uitdelen van drank aan ingeslotenen.

Specifieke aandachtspunten (rechtbank Rotterdam)

- Schone ophoudkamers
Tijdens een viertal inspecties (gedurende de periode maart – oktober) heeft de commissie geconstateerd dat muren, deuren en plafond van de ophoudkamers en toiletten erg beklad waren. Op verzoek van de commissie hebben de teamchefs AT er bij de facilitaire dienst van de rechtbank diverse keren op aangedrongen betreffende ruimtes op te knappen. Tijdens een verbouwing in oktober en november 2018, is uiteindelijk groot onderhoud gepleegd aan betreffende ophoudkamers en toiletten.

- Fouilleringsprocedure
De commissie heeft meerdere keren aandacht gevraagd voor de fouilleringsprocedure op rechtbanklocaties. Arrestanten die worden aangeleverd bij de rechtbank, worden onderworpen aan een zogenaamde insluitingsfoullering (het aftasten en doorzoeken van diens kleding op de aanwezigheid van voorwerpen die ten tijde van de insluiting een gevaar voor de veiligheid van de betrokkene of voor anderen kan vormen). Op basis van een insluitingsfoullering is het juridisch niet zondermeer toegestaan een arrestant aan of in zijn lichaam te visiteren. Derhalve kan niet worden uitgesloten dat een arrestant (kleinere) potentieel gevaarlijke voorwerpen in zijn lichaam verbergt. De commissie heeft de teamchefs AT geattendeerd op de risico's die hiermee gepaard kunnen gaan. Bijvoorbeeld de wijze waarop de ophoudkamers beklad zijn, duidt soms op het gebruik van aanstekers. De teamchefs zijn zich terdege bewust van de risico's en hebben dit thema frequent onder de aandacht gebracht van het personeel tijdens briefings. Met het team AT is afgesproken dat te allen tijde een fouilleringsformulier wordt uitgereikt direct na het fouilleren. Op de rechtbank worden fouilleringsformulieren echter alleen uitgereikt indien er nog zaken worden ingenomen tijdens de insluitingsfoullering. Dan wordt het formulier dat is verkregen bij een eerdere foullering (op b.v. een politiebureau) aangepast, ingevoerd in het systeem en uitgereikt aan ingeslotene.
- Actief aanbieden van lectuur
Gelet op het ontbreken van een mogelijkheid tot luchten en roken op rechtbanklocaties, draagt het actief aanbieden van lectuur bij aan enige verbetering van de gemoedsrust of het welbevinden van ingeslotenen op deze locaties (ook een aanbeveling van de NOM!). De teamchefs AT hebben aangegeven hierin terughoudend te zijn en in principe uitsluitend lectuur verstrekken indien ingeslotenen daarom vragen. Standaard actief aanbieden van lectuur zou o.a. extra werk genereren voor het personeel. De commissie blijft echter aandringen op het standaard actief aanbieden van lectuur in het belang van het welzijn van ingeslotenen op rechtbanklocaties met beperkte faciliteiten.
- Dag- en nachtritme
Ook op deze locatie wordt het ontbreken van enige tijdsaanduiding als een gemis ervaren (zie ook hoofdstuk 3.b).

T.a.v. rechtbank Dordrecht

In 2018 heeft de commissie over het algemeen een positieve indruk gekregen van de arrestantenzorg op deze locatie. Noemenswaardig zijn de volgende positieve bevindingen van de commissie:

- De werksfeer is prima. AT-medewerkers geven aan dat zij graag op deze locatie werken.
- De ontvangst op deze locatie is altijd vriendelijk en gastvrij; de rondleidingen zijn goed verzorgd.
- De indruk over de algemeen bejegening is goed. Men spreekt de arrestanten vriendelijk aan en er wordt voldoende koffie/thee verstrekt.
- Er zijn op deze locatie huisregels in meerdere talen beschikbaar.
- De verstrekking en opslag van medicatie bleek in 2018 op orde.
- Op de rechtbank in Dordrecht zijn de muren van de ophoudkamers altijd heel en schoon. Op deze locatie wordt hieraan door AT-personeel extra aandacht besteed door ingeslotenen voorafgaand aan de insluiting consequent duidelijk te maken dat zij een schone ophoudkamer betreden en dat van hem of haar verwacht wordt de kamer ook zo achter te laten na gebruik ervan.
- In principe hoeft men op deze locatie geen lunches en/of maaltijden in te slaan aangezien de arrestanten dit van de Penitentiaire Inrichting (PI) meekrijgen en ze weer terug zijn voor het avondeten. Niettemin heeft men in de vriezer brood en warme maaltijden op voorraad voor het geval dit nodig mocht zijn.
- Een positieve ontwikkeling is ook dat, weliswaar na langdurig aandringen van de commissie, de luchtplaats van de rechtbanklocatie Dordrecht in ieder geval in noodsituaties (b.v. bij een langdurig verblijf van een gedetineerde) toch opengesteld kan worden.

Specifieke aandachtspunten (rechtbank Dordrecht)

- Ook op deze rechtbanklocatie heeft de commissie aandacht gevraagd voor de veiligheidsissues die spelen bij de fouilleringsprocedure (zie hiervoor bij rechtbanklocatie Rotterdam).
- De commissie heeft de teamchefs AT verzocht om ook op deze locatie zorg te dragen voor het actief aanbieden van lectuur aan ingeslotenen.
- Het ontbreken van enige tijdsaanduiding wordt ook op deze locatie gemist (zie ook hoofdstuk 3.b).
- Ondanks meerdere verzoeken van de commissie, kon geen evaluatieverslag van de laatst gehouden BHV-oefening worden getoond.
- Tijdens de laatste inspectie van 2018 op deze locatie (november) bleek dat een aantal zaken niet op orde was: er ontbrak een aftekenlijst op de BHV-kast, er was geen oogdouches aanwezig terwijl er wel pepperspray wordt gedragen, een te beperkt aanbod van lectuur (leesmap zou zijn aangevraagd) en de inventaris van het kantoor van het personeel werd als onvoldoende ervaren. De mogelijkheid tot aanschaf van een oogdouches wordt onderzocht door de teamchefs AT. De overige aandachtspunten zijn door de teamchefs goed opgepakt.

T.a.v. de verblijfsduur in gerechtsgebouwen

In de inleiding is reeds opgemerkt dat het belang van een aanvaardbare verblijfsduur op de rechtbanklocaties, ook door de Nationale Ombudsman (NOM) is onderstreept in haar rapport 'Onaanvaardbaar oponthoud' (18 december 2017). Daarbij wijst de NOM terecht op de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen maatregelen te treffen om de maximale ophoudduur van zes uur op rechtbanklocaties (advies van de NOM) te realiseren. Hoewel de politie slechts beperkt invloed kan uitoefenen op dit proces, brengt zij het belang van het realiseren van een aanvaardbaar oponthoud op basis van het NOM-advies, frequent onder de aandacht van betrokken partijen (OM, rechtbank en DV&O).

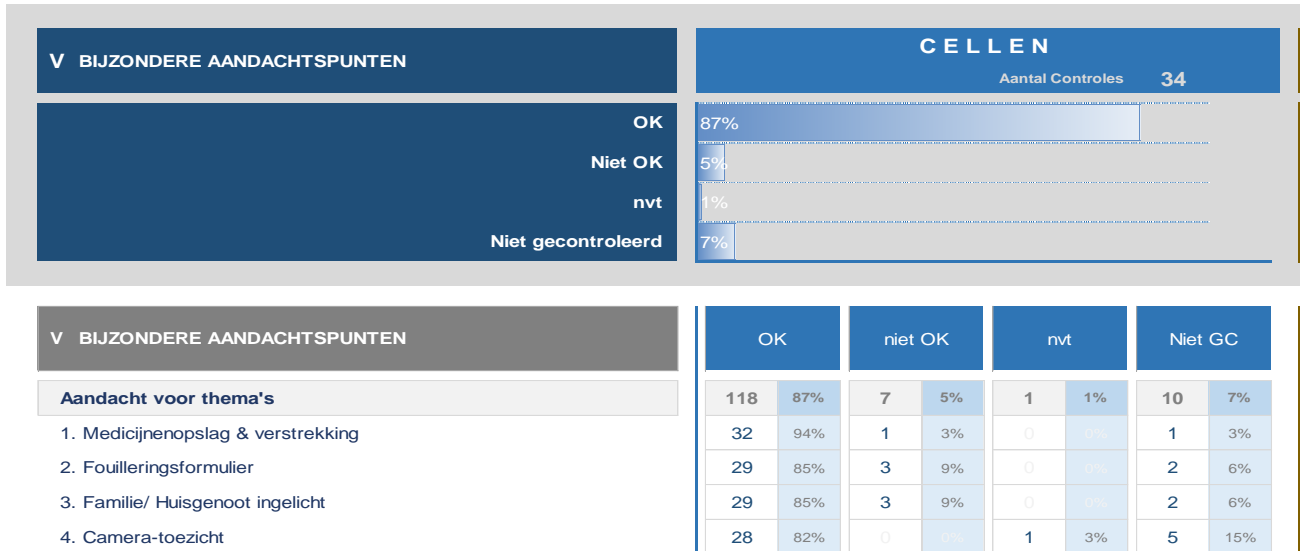
Teleurstellend is de schriftelijke reactie van de Minister van Justitie en Veiligheid aan de NOM (d.d. 26 april 2018) waarin de Minister de onaanvaardbaarheid van een verblijfsduur langer dan 6 uur op rechtbanklocaties, zoals de NOM adviseerde, niet zondermeer onderschrijft. Het Landelijk Centrum CTA heeft namens de CTA's in het land haar teleurstelling over dit standpunt van de Minister schriftelijk kenbaar gemaakt aan de NOM (d.d. 29 augustus 2018). De Dienst Vervoer & Ondersteuning (DV&O) heeft per brief van 10 oktober 2018 laten weten zich niet te kunnen conformeren aan het advies van de NOM, aangezien er onvoldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor extra capaciteit om de maximale ophoudtermijn van 6 uur te realiseren.

Positief is de introductie van 'Drife' (Drive For Excellence - het nieuwe digitale transportorder- en capaciteitsplanningssysteem van de DV&O) op beide rechtbanklocaties in het najaar van 2018. 'Drife' bevat o.a. een nieuw plansysteem t.b.v. het transport van gedetineerden waarmee sneller kan worden ingespeeld op veranderingen door op maat en real-time planning. Doel is de planning van ritten van en naar de rechtbank te verbeteren (zo dicht mogelijk op de zittingstijden organiseren / de tijdspanne rondom zittingen zoveel mogelijk beperken) en de verblijfsduur als gevolg daarvan te bekorten.

De teamchefs AT hebben aangegeven dat de eerste resultaten van 'Drife' bemoedigend zijn. Doorgaans worden om 07.00 uur de eerste arrestanten binnengebracht en in de meeste gevallen zijn er na 14.00 uur geen arrestanten meer aanwezig. Soms komt een langduriger verblijf voor (op woensdagen tot 19.00 uur).

Niettemin heeft de commissie in oktober en november 2018 in enkele gevallen geconstateerd dat de ophoudtermijn van 6 uur op beide rechtbanklocaties fors werd overschreden. De commissie spreekt de hoop en verwachting uit dat dergelijke situaties tot de uitzonderingen blijven behoren. Zolang deze kwestie echter niet naar tevredenheid is opgelost, is het zaak dat (ook) de politieleiding en teamchefs AT blijven zoeken naar alternatieven die het (te) lange verblijf van gedetineerden op rechtbanklocaties humaner en aanvaardbaarder kunnen maken.

f. Bijzondere aandachtspunten

Thema's

In 2018 heeft de commissie tijdens haar inspecties expliciet aandacht besteed aan onderstaande, landelijke thema's. Voor zover niet reeds vermeld in voorgaande hoofdstukken, volgt hieronder een nadere toelichting op vermelde thema's.

Medicatie: opslag en verstrekking

Zie hoofdstuk 3.c onder 'Medische verzorging'.

Fouilleringsformulier

Zie hoofdstuk 3.a onder 'Fouilleren'.

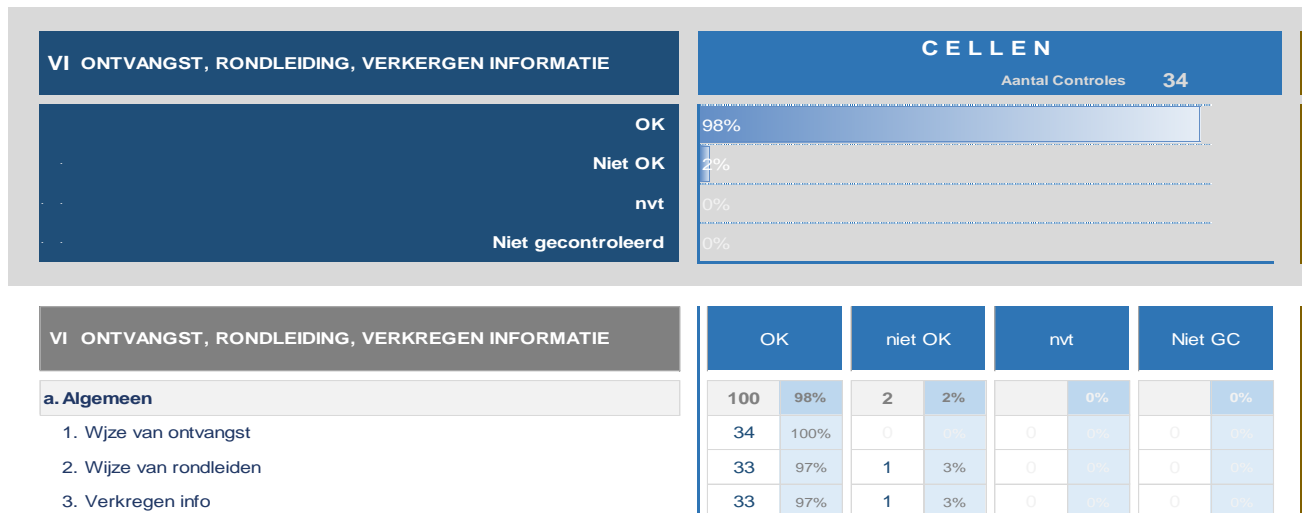
Familie / huisgenoot ingelicht

Zoals reeds in de inleiding is vermeld, zijn de verplichtingen die voortvloeien uit de rechten van ingesloten en om (gevraagd of ongevraagd) in de gelegenheid te worden gesteld familie of huisgenoten in te lichten over hun insluiting, nog niet volledig geïnternaliseerd in het team AT. In deze hebben AT-medewerkers geen eigenstandige taak (een taak van HOvJ of zaakverantwoordelijke politiefunctaris), maar dienen wel op de hoogte te zijn van de voor de operatiën geldende procedure om zodoende arrestanten van de juiste informatie te kunnen voorzien.

Cameratoezicht

In 2018 is door de commissie kritisch gekeken naar het cameratoezicht bij ophoudkamers. Als uitgangspunt geldt dat dit cameratoezicht niet permanent mag plaatsvinden. Inmiddels is de regeling hiervoor in consultatie geweest. Medio 2018 is deze consultatie gesloten en thans is het woord aan de wetgever om in een wettelijke regeling uit te maken wat wel en niet is toegestaan met betrekking tot dit cameratoezicht.

g. Ontvangst, rondleiding, verkregen informatie

Wijze van ontvangst en rondleiding / verkregen informatie

De commissie complimenteert het team AT met de professionele, vriendelijke en enthousiaste wijze waarop de commissieleden het gehele jaar door zijn ontvangen, begeleid en rondgeleid. Men nam de tijd voor inspectierondes, men was bereidwillig en transparant in het verstrekken van de gevraagde informatie en men was betrokken bij en toonde interesse in het werk van commissieleden.

Ook op bijzonder drukke dagen, waarbij diverse taken tegelijkertijd moeten worden opgepakt en er sprake lijkt te zijn van een rommelige, chaotische situatie, bleken de arrestantenverzorgers in staat naar omstandigheden te handelen en de commissieleden waar mogelijk te ondersteunen.

De commissie werd in 2018 slechts één keer geconfronteerd met een onprettige ontvangst en rondleiding (in januari op locatie Marconiplein). Er was voelbaar sprake van weerstand tegen nut en noodzaak van het commissiewerk. Deze uitzonderlijke situatie is door de teamchefs direct en met gevoel opgepakt en heeft ertoe geleid dat zich een dergelijk incident niet meer heeft voorgedaan; bij de volgende inspecties verliepen ontvangst en rondleiding voorbeeldig.

De commissie heeft deze positieve ontwikkeling bewust gestimuleerd door tijdens inspecties niet uitsluitend te focussen op de aandachts- en verbeterpunten, maar juist ook meer tijd te steken in het gesprek met arrestantenverzorgers en politiemensen op de hoofdlocaties. Bovendien heeft de commissie in 2018 na afloop van elke inspectieronde ook nadrukkelijk de positieve bevindingen gedeeld met het team AT.

De (on)bekendheid van de commissie is geen issue meer en men is zich ervan bewust dat de commissie, samen met het team AT, er naar streeft de kwaliteit van arrestantenzorg in de eenheid op niveau te houden en waar nodig te verbeteren.

4 Aanbevelingen

Algemeen

Ondanks (en dankzij) de zichtbare verbeteringen in 2018, pleit de commissie ook dit jaar weer voor verdere standaardisering van werkwijzen, procedures en voorzieningen. Continue kwaliteitsaanpak en verbetering is de beste borging voor kwaliteit op de langere termijn.

De commissie brengt de volgende specifieke aanbevelingen onder de aandacht van de teamleiding AT.

Ten aanzien van de cellencomplexen

- Standaardiseer de borging van de resultaten van BHV-oefeningen. De leerpunten uit evaluatieverslagen dienen consequent breed onder het personeel te worden gedeeld en te worden uitgeleerd. Organiseer bovendien dat het personeel – in ieder geval op hoofdlijnen – op de hoogte is van recent gehouden BHV-oefeningen en de evaluatie daarvan.
- Organiseer dat arrestantenverzorgers te allen tijde op de hoogte zijn van de procedures ten aanzien van het recht van ingeslotenen om (gevraagd of ongevraagd) in de gelegenheid te worden gesteld familie of huisgenoten in te lichten over hun insluiting.
- Draag zo spoedig mogelijk zorg voor het aanbrengen van een duurzame en veilige tijdaanduiding in, op of aan cellen. Het in 2018 uitgevoerde experiment heeft nog niet tot resultaat geleid. Indien dit experiment niet slaagt, kan niet worden uitgesloten dat er op landelijk niveau naar een duurzame oplossing gezocht moet gaan worden, hetgeen waarschijnlijk wederom veel tijd in beslag zal nemen. Gelet op de lange duur van dit verbetertraject, doet de commissie een dringend beroep op de teamleiding AT deze, voor het welzijn van ingeslotenen noodzakelijke voorziening, alsnog op zo kort mogelijke termijn te realiseren.
- Standaardiseer het actief aanbieden van lectuur op alle locaties.

Ten aanzien van locaties met uitsluitend ophoudkamers

- Draag zorg voor een compleet en actueel overzicht van alle in gebruik zijnde locaties met uitsluitend ophoudkamers (huisvestinglijst). Actualisering van deze lijst vindt tot op heden uitsluitend plaats door de commissie zelf (op basis van inspecties). Tot op heden is de politie (dienst FM) niet in staat gebleken een actuele huisvestinglijst met alle operationele ophoudlocaties beschikbaar te stellen. De commissie dringt aan op het vlottrekken van dit stroperige dossier.
- Eind 2018 heeft de commissie er bij de teamchefs AT op aangedrongen een overzicht te genereren van de gebruiksintensiteit van ophoudkamers. Een dergelijk overzicht is op korte termijn noodzakelijk in het belang van een effectieve en efficiënte inspectie van deze locaties.
- Aangezien de verantwoordelijkheid voor de zorg en bejegening van ingeslotenen op locaties met uitsluitend ophoudkamers bij de teamchefs van basisteams ligt, dragen de teamchefs AT er zorg voor dat de bevindingen van de commissie t.a.v. deze locaties, onder de aandacht van de teamchefs basisteams worden gebracht. Organiseer dat de commissie structureel een terugkoppeling ontvangt van de door de leiding van basisteams ondernomen acties n.a.v. de bevindingen van de commissie.
- De teamchefs AT erkennen en onderschrijven dat locaties met uitsluitend ophoudkamers, ook bij sporadisch gebruik, altijd moeten voldoen aan bepaalde minimum kwaliteitseisen. Dit blijkt in de praktijk echter niet altijd uitvoerbaar. De commissie maakt zich onder meer zorgen over de tijdens inspecties aangetroffen gebreken t.a.v. de veiligheid en bedrijfshulpverlening (aanwezigheid bedrijfsnoodplan, het organiseren en evalueren van BHV-oefeningen, aanwezigheid BHV'er op locatie).

Standpunt en advies van de commissie: indien deze locaties niet voldoen aan de gestelde minimum kwaliteitseisen, kan de veiligheid van ingeslotenen niet worden gewaarborgd. Dit betekent dat indien de vereiste minimum kwaliteitseisen voor dergelijke locaties niet gerealiseerd kunnen worden, deze locaties niet gebruikt mogen worden voor het insluiten of ophouden van arrestanten. Ontmanteling of onklaar maken van de ophoudkamers is dan evident en noodzakelijk.

Ten aanzien van de ophoudkamers op de rechtbanklocaties in het bijzonder

- Organiseer in 2019 bijeenkomsten met het bestuur van de rechtbank (en de commissie) om de specifieke aandachts- en verbeterpunten m.b.t. de rechtbanklocaties aan de orde te stellen en waar nodig vlot te trekken.
-
-

BIJLAGE 1 – Overzicht inspectiebezoeken 2018

Inspectielocaties	Aantal inspecties	Datum inspectie	Aantal ingeslotenen	Aantal gesproken ingeslotenen	Waarvan minderjarig (gesproken)
R'dam Doelwater	6		118	10	0
		11-01-2018	12	2	--
BHV-oefening (geen inspectie)		17-01-2018	--	--	--
		21-03-2018	22	2	--
		22-05-2018	26	2	--
		13-08-2018	25	2	--
		14-09-2018	17	--	--
		25-11-2018	16	2	--
R'dam Zuidplein	6		65	15	3
		16-01-2018	6	3	--
		28-03-2018	17	4	1
		27-05-2018	11	2	--
		24-07-2018	8	2	1
		17-10-2018	18	2	--
BHV-oefening (geen inspectie)		30-10-2018	--	--	--
		08-11-2018	5	2	1
R'dam Marconiplein	5		50	12	2
		16-01-2018	7	2	--
		15-03-2018	8	2	2
BHV-oefening (geen inspectie)		23-05-2018	--	--	--
		15-08-2018	9	1	--
		19-09-2018	14	3	--
BHV-oefening (geen inspectie)		03-10-2018	--	--	--
		22-11-2018	12	4	--
Capelle a/d IJssel	6		39	12	3
		19-01-2018	7	2	1
		20-03-2018	11	4	1
BHV-oefening (geen inspectie)		22-03-2018	--	--	--
		25-05-2018	4	1	--
		17-08-2018	--	--	--
		14-10-2018	8	3	1
BHV-oefening (geen inspectie)		18-10-2018	--	--	--
		14-11-2018	9	2	--
Spijkenisse	6		47	16	3
		18-01-2018	6	3	--
		25-03-2018	7	2	--
		24-05-2018	8	3	1
		03-08-2018	5	2	--
		06-10-2018	12	4	2
		28-11-2018	9	2	--
Dordrecht Overkampweg	5		65	10	2
		24-01-2018	16	4	1
BHV-oefening (geen inspectie)		24-04-2018	--	--	--
		23-05-2018	20	1	--
		01-08-2018	8	2	--
		17-10-2018	9	1	1
BHV-oefening (geen inspectie)		23-10-2018	--	--	--
		21-11-2018	12	2	--

Rechtbank R'dam	6		93	12	3
		22-01-2018	20	2	--
		16-02-2018	20	3	1
		16-05-2018	14	2	1
BHV-oefening (geen inspectie)		02-06-2018	--	--	--
		16-08-2018	18	3	1
		16-10-2018	3	2	--
		28-11-2018	18	--	--
Rechtbank Dordt	6		8	6	1
		02-01-2018	--	--	--
		14-03-2018	4	3	--
		16-05-2018	2	2	--
		17-08-2018	--	--	--
		03-10-2018	--	--	--
		14-11-2018	2	1	1
Locaties met ophoudkamers	28		2	2	0
RTD Doelwater		19-10-2018	2	2	--
RTD Centraal Station		21-03-2018	--	--	--
RTD Pr. Fr. Hendrikstraat		21-03-2018 /28-09-2018	--	--	--
RTD Cor Kieboomplein		16-03-2018 /10-10-2018	--	--	--
RTD Boezemsingel		26-03-2018 /11-10-2018	--	--	--
RTD Dorpsweg		10-10-2018	--	--	--
RTD Hoogvliet		13-02-2018 /10-10-2018	--	--	--
RTD Taborstraat	X	25-09-2018	--	--	--
RTD H. Dullaertplein/Delfsh.	X	--	--	--	--
RTD St. Jobsweg	X	--	--	--	--
Ridderkerk Kievitsweg		05-09-2018	--	--	--
Schiedam Bijdorpplein		14-03-2018 /01-08-2018 /22-10-2018	--	--	--
Vlaardingen Delftseveerweg		26-03-2018 /11-10-2018	--	--	--
Gorinchem		17-03-2018 /28-09-2018	--	--	--
Oud-Beijerland		25-03-2018 /03-10-2018	--	--	--
Hellevoetsluis		19-02-2018 /25-09-2018	--	--	--
Sommelsdijk		17-10-2018	--	--	--
Middelharnis		21-03-2018	--	--	--
Papendrecht	X	10-10-2018	--	--	--
Sliedrecht	X	--	--	--	--
's-Gravendeel	X	--	--	--	--
Maassluis Westlandseweg	X	26-03-2018	--	--	--
TOTAAL	74		487	95	17

X = niet meer in gebruik

BIJLAGE 2 –

**Tabellen: aantal en verblijfsduur (minderjarige)
arrestanten 2018**

Eenheid Rotterdam (2018)

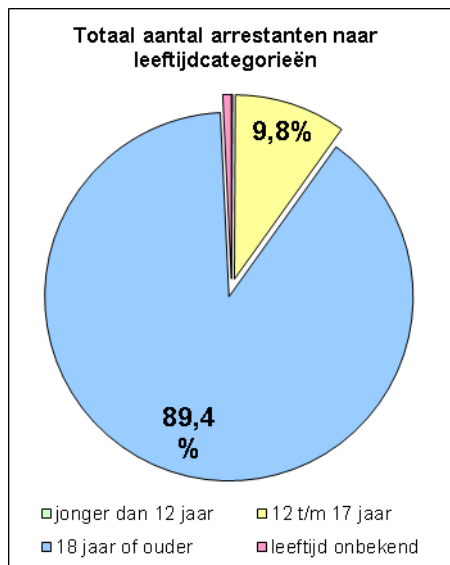
Naar leeftijd

Aantal arrestanten (2018)	Maand												2018
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	
jonger dan 12 jaar	4	0	1	0	2	1	1	8	5	0	0	3	25
12 t/m 17 jaar	324	270	293	292	242	295	258	227	292	288	267	284	3.332
12 t/m 15 jaar	123	113	125	98	99	140	125	99	107	122	124	102	1.377
16 t/m 17 jaar	201	157	168	194	143	155	133	128	185	166	143	182	1.955
18 jaar of ouder	2.618	2.436	2.723	2.614	2.551	2.471	2.708	2.408	2.411	2.524	2.508	2.387	30.359
leeftijd onbekend	20	20	34	18	17	23	25	18	20	16	30	15	256
Totaal	2.966	2.726	3.051	2.924	2.812	2.790	2.992	2.661	2.728	2.828	2.805	2.689	33.972

Percentage arrestanten van het totaal (2018)	Maand												2018
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	
jonger dan 12 jaar	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,3%	0,2%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
12 t/m 17 jaar	10,9%	9,9%	9,6%	10,0%	8,6%	10,6%	8,6%	8,5%	10,7%	10,2%	9,5%	10,6%	9,8%
12 t/m 15 jaar	4,1%	4,1%	4,1%	3,4%	3,5%	5,0%	4,2%	3,7%	3,9%	4,3%	4,4%	3,8%	4,1%
16 t/m 17 jaar	6,8%	5,8%	5,5%	6,6%	5,1%	5,6%	4,4%	4,8%	6,8%	5,9%	5,1%	6,8%	5,8%
18 jaar of ouder	88,3%	89,4%	89,2%	89,4%	90,7%	88,6%	90,5%	90,5%	88,4%	89,3%	89,4%	88,8%	89,4%
leeftijd onbekend	0,7%	0,7%	1,1%	0,6%	0,6%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%	0,6%	1,1%	0,6%	0,8%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gemiddelde verblijfsduur in uren (2018)	Maand												2018
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	
jonger dan 12 jaar	2,5		7,4		0,5	1,1	0,6	5,9	4,3			6,0	4,3
12 t/m 17 jaar	12,4	12,2	11,3	12,6	13,8	13,8	15,3	13,0	16,2	15,0	15,8	14,6	13,8
12 t/m 15 jaar	10,9	7,8	8,8	10,3	14,4	13,4	16,6	12,4	15,0	15,2	13,9	15,0	12,8
16 t/m 17 jaar	13,4	15,3	13,1	13,7	13,4	14,1	14,1	13,5	16,9	14,9	17,4	14,4	14,5
18 jaar of ouder	14,7	15,0	14,1	13,8	13,5	15,2	14,3	14,6	15,1	14,8	16,5	14,1	14,6
leeftijd onbekend	8,2	8,9	9,1	12,3	18,0	13,6	5,6	5,6	8,8	14,7	6,6	7,2	9,6
Totaal	14,4	14,6	13,8	13,7	13,6	15,0	14,3	14,4	15,2	14,8	16,3	14,1	14,5

Percentage totaal aantal arrestanten naar leeftijdscategorieën (2018)

Gemiddelde verblijfsduur in uren naar leeftijdscategorieën (2018)

